

Sygn. akt II AKa 259/12 Sygn. akt II AKa 259/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2012r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Grzegorz Salamon

Sędziowie: SA – Anna Zdziarska

SA – Barbara Lubańska-Mazurkiewicz (spr.)

Protokolant: – st. sekr. sąd. Małgorzata Reingruber

przy udziale Prokuratora Elżbiety Kozakiewicz-Jackowskiej

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2012 r.

sprawy z wniosku F. A.

o zasądzenie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z represjonowania go przez władze PRL za wypadki w U. w 1976 r.

na skutek apelacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w. W.

z dnia 9 maja 2012 r., sygn. akt VIII Ko 373/10

- utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację pełnomocnika F. A. za oczywiście bezzasadną;

- kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa;

- zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. R. M. – Kancelaria Adwokacka w W. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem zł sześćdziesiąt groszy), w tym 23% VAT tytułem zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w. W. wyrokiem z dnia 9 maja 2012 r. oddalił wniosek **F. A.** o zasądzenie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z represjonowania go przez władze PRL między 25 czerwca a 30 lipca 1976 r. w związku z wydarzeniami w U. lub orzeczenia wyjątkowej renty z tego tytułu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawcy, który zaskarżył wyrok w całości na korzyść F. A. i zarzucił:

I. (Odnosnie żądania zgłoszonego przez wnioskodawcę):

1. na zasadzie art. 438 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego¹ (dalej jako: ustawa lutowa) - obrazę przepisów prawa materialnego: art. 8

ust. 1d w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy lutowej, poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 8 ust. 1 d ustawy lutowej, pomimo uznania go za niezgodny z Konstytucją; (W pierwszym rządzie wskazać należy, że art. 8 ust. 1 a i 1 d ustawy lutowej zostały uznane wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011 r. pod sygnaturą P 21/09 za niezgodne z Konstytucją ze skutkiem umożliwiającym wznowienie postępowania.

Sąd w toku postępowania pouczył wnioskodawcę o treści art.

8 ust. 1 d ustawy lutowej i wskutek tego jako tytuł, na podstawie którego domaga się odszkodowania, wnioskodawca wskazał tymczasowe aresztowanie w 1976 r.

Nawet gdyby uznać, że zastosowanie art. 8 ust. 1 d w zaistniałym stanie faktycznym było dopuszczalne, to dokonanie wyboru tytułu, w oparciu o który miałyby być zasądzone odszkodowanie było przedwczesne, ponieważ mogłoby nastąpić najwcześniej po wydaniu postanowienia o stwierdzeniu nieważności wyroku z 1985 r. Tymczasem nie toczyło się postępowanie w przedmiocie stwierdzenia nieważności orzeczenia i nie zostało wydane postanowienie o stwierdzeniu nieważności);

II. (Odnosnie żądania odszkodowania za pozbawienie wolności w okresie 26 czerwca – 30 lipca 1976 r.):

2. na zasadzie art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej - obrazę przepisów prawa procesowego: art. 11 ust. 1 w zw. z art. 3

ust. 2 ustawy lutowej oraz art. 161 k.p.k. i 165 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej, polegającą na badaniu podstaw wniosku pomimo braku akt postępowania organu, który orzeczenie wydał, przy jednoczesnym zaniechaniu odtworzenia akt w całości lub w części, co miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, bowiem uniemożliwiło wnioskodawcy realizację jego uzasadnionego interesu; (Dokonując ustaleń w przedmiocie przesłanek stwierdzenia nieważności orzeczenia: zatrzymania i zastosowania tymczasowego aresztowania wobec wnioskodawcy, Sąd nie dysponował aktami sprawy. Jednocześnie Sąd zważył, że nie zachowały się akta tejże sprawy lub spraw, a w konsekwencji nie można ustalić pod jakim zarzutem stanął wnioskodawca, jaką karą został ukarany, z jakiego powodu i na jaki okres został pozbawiony wolności. Okoliczności te - istotne dla urzeczywistnienia interesu wnioskodawcy i możliwości uzyskania odszkodowania, uzasadniały przeprowadzenie postępowania w przedmiocie odtworzenia akt sprawy, co najmniej w części. Tymczasem postępowanie takie nie zostało przeprowadzone i zakończone zgodnie z przepisami procedury);

a nadto:

3. na zasadzie art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej - obrazę przepisów prawa procesowego: art. 7 k.p.k., 167 k.p.k. w zw. z 366 § 1 k.p.k., polegającą na dowolnej ocenie dowodów oraz zaniechaniu ustalenia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, co mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia;

(Sąd a quo przestał na ustaleniu faktu że wnioskodawca był przypadkową ofiarą represji i nie mógł być członkiem (...) i (...), bo organizacje te wówczas nie istniały. Jednocześnie Sąd nie dokonał jakichkolwiek ustaleń czy rzeczywiście wnioskodawca nie działał w ramach innych struktur, poprzedzających powstanie (...) lub (...) albo czy nie prowadził działalności indywidualnej. Sąd miał możliwość dokonania takich ustaleń, albowiem istniał co najmniej ślad dowodu - niezatytułowana lista osób w aktach IPN. Zeznania tych osób lub dokumenty znajdujące się w ich aktach IPN mogłyby doprowadzić do odmiennych ustaleń w zakresie charakteru działalności wnioskodawcy);

4. na zasadzie art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej - obrazę przepisów prawa procesowego w postaci art. 7 k.p.k., art. 193 k.p.k. i 410 k.p.k., polegającą na dokonaniu oceny wydarzeń z czerwca 1976 r. bez zasięgnięcia wiedzy specjalnej, co mogło mieć wpływ na treść wydanego orzeczenia poprzez błędne zakwalifikowanie wskazanych wydarzeń jako nie mających charakteru niepodległościowego;

(Abstrahując od ustaleń w zakresie nieuznania działalności wnioskodawcy za niepodległościową, Sąd a quo przyjął założenie, że protesty w U. miały charakter ekonomiczny, a z tego wysnuł wniosek, że represje związane z tymi

wydarzeniami nie realizują kryteriów ustawy lutowej. Oceniając wydarzenia z czerwca 1976 r. Sąd a quo oparł się na „ustaleniach historyków”, jednak nie wskazał ani źródeł swojej wiedzy, ani historyków, na których poglądach się oparł);

i wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez:

a) uznanie, że w stosunku do wnioskodawcy zachodzą przesłanki stwierdzenia nieważności orzeczenia co do pozbawienia wolności w okresie 26 czerwca – 30 lipca 1976 r.;

b) zasądzenie na rzecz wnioskodawcy odszkodowania w kwocie 400 000 zł;

a ewentualnie:

2. uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania;

nadto o:

3. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zgodnie z art. 13 ustawy lutowej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy jest bezzasadna w stopniu oczywistym.

Sąd I instancji – wbrew zarzutowi z pkt I 1 środka odwoławczego – nie naruszył przepisów prawa materialnego art. 8 ust. 1d w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy lutowej. Powołał się apelujący na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011 r. sygn. akt P 21/09, uznający przepis art. 8 ust. 1 d w/wym. ustawy za niezgodny z Konstytucją lecz pominął, że do pouczenia wnioskodawcy o jego treści doszło wcześniej, bowiem na rozprawie w dniu 11 stycznia 2011 r. Wybór podstawy wniosku nie ma zresztą dla F. A. istotnego znaczenia bowiem z tytułu krzywd, doznanych w czerwcu – lipcu 1976 r. nie zostało przyznane wnioskodawcy odszkodowanie ani zadośćuczynienie. Tym samym nie wykluczyło to możliwości przyznania odszkodowania w oparciu o inny tytuł, na podstawie art. 8 ust. 1 tej ustawy lutowej, oczywiście tylko wtedy, gdy stwierdzone zostaną przesłanki z art. 1 tej ustawy. Podnieść nadto należy, że autor środka odwoławczego sam zauważył, że brak było podstaw do zajmowania się jakimikolwiek roszczeniami w związku ze skazaniem F. A. wyrokiem Sądu Rejonowego d. m. s. W. z dnia 2 lutego 1982 r. sygn. akt X K 934/85, bowiem wcześniej musiałoby dojść do stwierdzenia jego nieważności na podstawie art. 1 tzw. ustawy lutowej.

Odnośnie zarzutu z pkt II 2 stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy nie dysponował aktami Kolegium do Spraw Wykroczeń, gdyż dokumenty te nie zachowały się a powoływane przez skarżącego przepisy rozdziału 18 zawierającego art. 160 – 166 k.p.k. nie dają Sądowi podstawy do odtwarzania zniszczonych akt innego organu.

Trudno doszukać się racjonalnych argumentów, które miałyby uzasadniać stawiany przez apelującego zarzut z pkt II 3 środka odwoławczego. Pozbawione racji jest domaganie się poszukiwania dowodów celem ustalenia czy rzeczywiście wnioskodawca nie działał w ramach innych struktur, poprzedzających powstanie (...) lub (...). Brak jest też w treści zarzutu jak też w uzasadnieniu wskazania, na czym miałyby polegać obraza art. 7 k.p.k. Najistotniejszym przecież dowodem są zeznania wnioskodawcy, który wyraźnie stwierdził, że przed czerwcem 1976 r. nie prowadził żadnej działalności niepodległościowej, a nawet nie uczestniczył w wydarzeniach mających miejsce w U. 25 czerwca

1976 r., został przypadkowo zatrzymany i niesłusznie obwiniony i ukarany. W powyższej sytuacji, pomijając tę okoliczność, że to wnioskodawca winien wskazać dowody stanowiące podstawę wniosku, niemożliwym jest znalezienie dowodów, mogących nie tylko zaprzeczyć twierdzeniom F. A. ale wręcz udowodnić mu, że jednak działalność niepodległościową prowadził. Nieudolnie próbował to robić brat wnioskodawcy Z. A. twierdząc, że w 1976 r. działał

on w (...)i zajmował się rozdawaniem ulotek. Tymczasem związek zawodowy (...) powstał w 1980 r. a przed nim we wrześniu

1976 r., a więc po wydarzeniach w U. powstał Komitet (...) jako organizacja opozycyjna, sprzeciwiająca się polityce władz PRL, niosąca pomoc osobom represjonowanym w wyniku wydarzeń w czerwcu 1976 r. w R. i U..

Wbrew zarzutowi z pkt II 4 ocena wydarzeń z czerwca 1976 r. nie wymaga zasięgnięcia wiedzy specjalnej i nie ma sporu wśród historyków co do przyczyn robotniczego strajku w czerwcu 1976 r. Zasadnie zatem Sąd orzekający stwierdził, że ten protest robotników miał charakter ekonomiczny, gdyż związany był z ogłoszoną drastyczną podwyżką cen artykułów spożywczych. Pociągnął on za sobą brutalne prześladowania osób, jednakże doznane z tego powodu represje nie mogą być rekompensowane z ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. (z póź. zm.). Ustawę tę stosuje się bowiem wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

F. A. nie prowadził działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, a nawet jak twierdzi nie brał udziału w rozruchach z czerwca 1976 r. w U. a zatem należało utrzymać w mocy zaskarżony wyrok oddalający wniosek a apelację pełnomocnika wnioskodawcy uznać za oczywiście bezzasadną.

Orzeczenie o kosztach postępowania odwoławczego zapadło na podstawie art. 13 ustawy lutowej. Na wniosek pełnomocnika wnioskodawcy zasądzono nieuiszczone koszty zastępstwa procesowego w II instancji w stawce podstawowej, powiększonej o podatek VAT.

Z tych względów Sąd Apelacyjny postanowił jak wyżej.